

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
29 серпня 2022 року,
протокол № 3

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК
29 серпня 2022 року

м.п.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ЕСТЕТИКА»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота**

м. Хмельницький
2022

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, кандидатка філософських наук, доцентка
20 серпня 2022 року

_____ Наталія КУЛІШ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання,
23 серпня 2022 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри, доктор філософських, професор
23 серпня 2022 року

Леонід ВИГОВСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
25 серпня 2022 року, протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка
25 серпня 2022 року

_____ Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг 0,4 ум.др.арк.

ЗМІСТ

			Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни		3
2.	Заплановані результати навчання		4
3.	Програма навчальної дисципліни		6
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни		7
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	7
	4.2.	Аудиторні заняття	8
	4.3.	Завдання для самостійної роботи студентів	8
5.	Методи навчання та контролю		8
6.	Схема нарахування балів		9
7.	Рекомендована література		9
	7.1.	Основна література	9
	7.2.	Допоміжна література	10
8.	Інтернет джерела		10

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	–	23 Соціальна робота
2. Код і назва спеціальності	–	232 Соціальне забезпечення
3. Назва спеціалізації	–	Не передбачена
4. Назва дисципліни	–	Естетика
5. Тип дисципліни	–	вибіркова
6. Код дисципліни	–	В.232.Б.1.4
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9. Курс / рік навчання	–	перший
10. Семестр	–	перший
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3 / 90
2) денна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	–	36
% від загального обсягу	–	40
лекційні заняття (годин)	–	18
% від обсягу аудиторних годин	–	50
семінарські заняття (годин)	–	18
% від обсягу аудиторних годин	–	50
самостійна робота (годин)	–	54
% від загального обсягу	–	60
тижневих годин:		
аудиторних занять	–	2
самостійної роботи	–	2
3) заочна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	–	12
% від загального обсягу	–	13
лекційні заняття (годин)	–	10
% від обсягу аудиторних годин	–	83

семінарські заняття (годин)	– 2
% від обсягу аудиторних годин	– 17
самостійна робота (годин)	– 78
% від загального обсягу	– 87
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	-
2) супутні дисципліни	– ОЗ.232.Б.5 Загальна психологія
3) наступні дисципліни	– В.232.Б.2.4 Релігієзнавство
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

<p>Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни</p>	<p>Загальні компетентності</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК13. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>Фахові компетентності</p> <p>СК12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні.</p> <p>СК13. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності.</p> <p>СК14. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.</p>
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПР1. Використовувати усну та письмову комунікацію українською мовою для здійснення професійної діяльності.</p> <p>ПР9. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців, здійснювати професійну діяльність на основі етичних принципів, дотримання прав особи, сприяння вирішенню проблем.</p> <p>ПР19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.</p> <p>ПР20. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	визначати теоретичні та методичні засади, сутність, зміст та основні принципи естетики;
1.2)	знати структуру естетичного знання;
1.3)	знати основні етапи і напрями розвитку світової естетичної думки;
1.4)	визначати сутність ключових естетичних категорій;
1.5)	ідентифікувати поняття естетичного феномену мистецтва;
1.6)	ідентифікувати феномен художньої творчості;
1.7)	відтворювати принципи і критерії періодизації естетики.
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	з'ясувати специфіку та структуру естетичної свідомості та естетичної діяльності;
2.2)	робити висновок про естетичне виховання як невід'ємну складову підготовки спеціаліста з соціальної роботи;
2.3)	пояснювати сутність естетичної свідомості та естетичної діяльності;
2.4)	виділяти ціннісні орієнтації особистості;
2.5)	виділяти та обговорювати феномен української естетики;
2.6)	виділяти загальні підходи до розуміння феномену мистецтва;
2.7)	обговорювати, тлумачити функції мистецтва стосовно людини, суспільства, природи.
3. Застосування знань	
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	використовувати знання із естетики у практичній фаховій діяльності;
3.2)	оцінювати естетичні принципи і стандарти професійної діяльності соціального працівника;
3.3)	використовувати потенціал міжособистісної взаємодії.
3.4)	зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;
3.5)	об'єктивно оцінювати важливість естетичного виховання як в процесі міжособистісної взаємодії та і під час виконання обов'язків професійної діяльності.
3.6)	демонструвати здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.;
4. Аналіз	
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>	
4.1)	визначати коло своїх обов'язків за напрямом майбутньої професійної діяльності;
4.2)	визначати моральні проблеми співіснування людських спільнот у національному, релігійному, сімейному вимірах;

4.3)	дискутувати щодо різних точок зору стосовно змісту естетичних цінностей та їх ролі у суспільстві;
4.4)	дискутувати про роль мистецтва як художньої самосвідомості, рушія культурного розвитку;
4.5)	аналізувати політику у галузі культури і мистецтва;
4.6)	визначати основні соціальні функції мистецтва у сучасному суспільстві;
4.7)	аналізувати історичні закономірності художнього розвитку;
4.8)	встановлювати ціннісні параметри художньої творчості як об'єкту естетичного аналізу
4.9)	виокремлювати роль естетики у формуванні вміння спілкуватися з клієнтами і колегами;
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>	
5.1)	аргументувати важливість вивчення естетики;
5.2)	інтегрувати теоретичні знання з естетики і практичний досвід;
5.3)	пояснювати функції естетики;
5.4)	пояснювати сутність естетичного феномену мистецтва;
5.5)	використовувати і створювати можливості для обміну знаннями, досвідом і думками з колегами, фахівцями інших галузей з метою взаємного вдосконалення.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>	
6.1)	оцінювати важливість естетичних знань для практичної професійної діяльності.
6.2)	пояснювати, чому професія соціального працівника є соціально значущою, гуманною, творчою, відповідальною професією.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	складати опорні схеми-конспекти для ґрунтовного розуміння тем дисципліни;
7.2)	писати інформативні повідомлення, есе на актуальні теми естетичних досліджень;
7.3)	здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері;
7.4)	здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів із надання соціальних послуг для виконання завдань професійної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Провідні поняття та сутнісні характеристики естетики

Походження поняття «естетика». Естетика як філософська наука. Предмет науки естетики, його історична динаміка. Предметне поле сучасної естетики. Структура естетичного знання. Функції естетики. Естетика в структурі міжпредметних зв'язків. Інтеграція естетики з культурологією, соціологією, психологією. Зв'язок естетики із загально-світоглядною проблематикою.

Тема 2. Категоріальний апарат естетики

Статус категорій естетики. Естетичне як метакатегорія естетики. Категорії «прекрасне» і «потворне». Онтологічна, гносеологічна, феноменологічна сутність прекрасного. Прекрасне як загальнолюдська цінність. Прекрасне і національна культура. Діалектика прекрасного і потворного. Зв'язок естетичних категорій прекрасного і потворного з етичними категоріями добра і зла. Категорії «гармонія» і

«міра». Категорії «трагічне» і «комічне». Категорія трагічного як відображення екзистенційних суперечностей людського буття. Комічне як засіб гармонізації буття. Комічне як вияв свободи і творчого потенціалу людини.

Тема 3. Специфіка і структура естетичної свідомості. Естетична діяльність

Естетичне ставлення до дійсності. Поняття естетичної свідомості. Відмінність естетичної свідомості від інших форм духовного життя. Рівні функціонування естетичної свідомості: теоретичний і побутовий. Естетична потреба та її співвідношення з іншими сторонами естетичної свідомості. Естетичне почуття. Естетичний смак, критерії оцінки його розвинутості. Естетична інтуїція. Естетичний ідеал, його зв'язок з суспільним і моральними ідеалами людини і суспільства. Естетичні погляди й естетична теорія як елементи естетичної свідомості. Особливості, мета та види естетичної діяльності, співвіднесеність її з іншими видами людської діяльності. Людська особистість як об'єкт естетичної діяльності. Естетичні форми суспільних відносин.

Тема 4. Основні етапи і напрями розвитку світової естетичної думки

Принципи і критерії періодизації естетики. Естетичні уявлення стародавнього світу (Стародавнього Єгипту, Палестини, Стародавньої Греції) та їхнє відображення в мистецтві доби архаїки. Естетика Піфагора, Сократа, Платона. Аристотель як систематизатор античної естетики. Візантійська естетика. Естетика західноєвропейського середньовіччя. Роль християнства у формуванні естетики середньовіччя. Естетика Відродження. Соціально-історичні та філософські основи естетики Відродження. Естетика Нового часу. Естетика доби Просвітництва. Філософські основи просвітницької естетики. Становлення естетики як самостійної науки. Німецька класична естетика. Основні тенденції некласичної естетики. Сучасні естетичні теорії.

Тема 5. Українська естетика: історична традиція й сучасний стан

Елементи естетичного знання у світогляді Русі-України. Українська естетика XV-XVIII століть. Розвиток естетичної теорії України XIX-XX століть. Феномен сучасної української естетики.

Тема 6. Естетичний феномен мистецтва

Проблема походження мистецтва в світлі сучасної естетичної теорії. Процес автономізації мистецтва в культурі стародавнього світу. Мистецтво як мімесис. Теорія мімесису у філософії Аристотеля. Проблема художнього відображення дійсності в естетиці Ренесансу. Мистецтво як вияв діалектики загальнолюдського та національного. Традиція і новація в мистецтві. Мистецтво як поліфункціональна система. Функції мистецтва стосовно людини, суспільства, природи. Мистецтво як художня самосвідомість культури. Основні соціальні функції мистецтва у сучасному суспільстві. Поняття виду мистецтва. Проблема класифікації. Загальна характеристика основних видів мистецтва (декоративно-прикладне мистецтво, література, живопис, графіка, скульптура, архітектура, музика, театр, кіномистецтво). Елітарне та масове мистецтво. Актуальний вид мистецтва в історії світової культури. Синтез мистецтв. Особливості синтетичних видів мистецтва.

Тема 7. Історичні закономірності художнього розвитку

Художній розвиток суспільства. Художність як естетична категорія. Художній метод. Художній стиль: джерела формування і розвитку. Художній напрям. Художня течія. Свобода і детермінізм в мистецтві. Основні етапи розвитку мистецтва. Первісне мистецтво, його поліфункціональність. Мистецтво стародавнього світу. Мистецтво

середньовіччя. Мистецтво Відродження. Мистецтво нового часу. Некласичне мистецтво. Мистецтво ХХ століття. Мистецтво сучасності.

Тема 8. Художня творчість як об'єкт естетичного аналізу

Художня творчість у контексті міждисциплінарного підходу. Естетичні засади художньої творчості. Теорії творчості. Творчість її структурні компоненти та механізми реалізації. Естетичне виховання та його специфіка, методи та засоби. Форми організації культурного і художнього життя. Політика в галузі культури і мистецтва в сучасній Україні..

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	ла б	інд	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.
Тема 1.Провідні поняття та сутнісні характеристики естетики	8	2	2	-	-	4	12	2	2	-	-	8
Тема 2. Категоріальний апарат естетики	10	2	2	-	-	6	12	2	-	-	-	10
Тема 3. Специфіка і структура естетичної свідомості. Естетична діяльність	12	2	2	-	-	8	14	2	-	-	-	12
Тема 4. Основні етапи і напрями розвитку світової естетичної думки	12	2	2			8	12	2	-	-	-	10
Тема 5. Українська естетика: історична традиція й сучасний стан	12	2	2			8	10	-	-	-	-	10
Тема 6. Естетичний феномен мистецтва	12	2	2	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Тема 7. Історичні закономірності художнього розвитку	16	4	4	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 8. Художня творчість як об'єкт естетичного аналізу	8	2	2			4	10	-	-	-	-	10
Усього годин	90	18	18	-	-	54	90	10	2	-	-	78

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.4. Самостійна робота студентів заочної форми навчання передбачена навчальним планом у формі виконання домашньої контрольної роботи.

4.3.5. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;

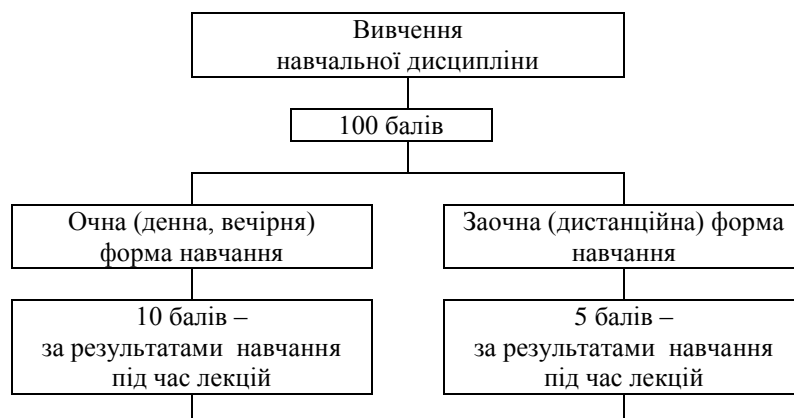
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

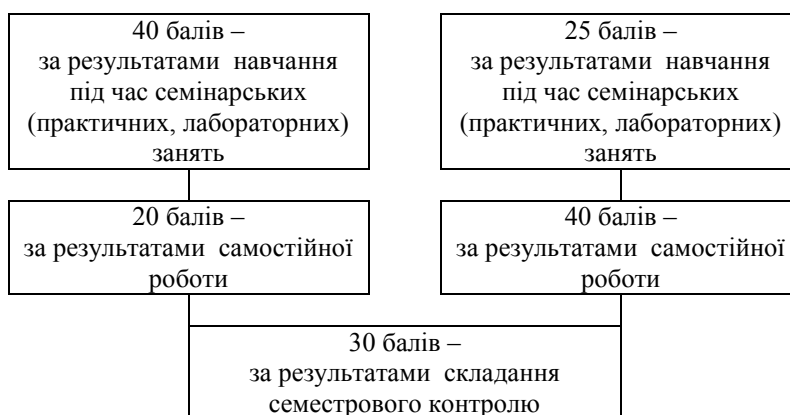
- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) блищопитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;
- 5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку з використанням тестових технологій.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Гончаров Г.М., Червона С.П. Етика та Естетика: навчальний посібник. Харків : ФОП Панов А.М., 2021. 184с.
2. Дубчак Л.М., Прибутько П.С. Естетика. К. : Вид-во Паливода А.В., 2012.
3. Естетика: навч. посіб. / за ред. В.О. Лозового. К. : Юрінком Інтер, 2003. 208 с.
4. Етика та естетика: навч. посіб. / Петрушенко В. Л. та ін. Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. 180 с.
5. Етика та естетика: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 204 с
6. Естетика поведінки / О. В. Лепешинська, Л. Р. Орданська, Р. М. Жукова. Київ : Молодь, 1965. 228 с.
7. Етика. Естетика: практикум / за ред. Л.Доротяненко, Н.Сухової. К., 2005. 72 с.
8. Естетика : навчальний посібник / за ред. Л. Б. Мартиненко. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2016. 137 с.
9. Історія образотворчого мистецтва та архітектури: курс лекцій. / Укладач: к.і.н. О. Демідко. Київ: Видавництво К. Ліра, 2021. 182 с.
10. Левчук Л. Т., Панченко В. І., Оніщенко О. І., Кучерюк Д. Ю. Естетика: підручник К.: Центр учбової літератури, 2010. 520 с.
11. Левчук Л.Т., Оніщенко О.І. Основи естетики: навч. посібник. К.: Вища школа, 2000. 347с.
12. Мовчан В. С. Естетика: історія і теорія : навч. Посібник. Жовква : Місіонер, 2010. 736 с.
13. Магдиш І. Ар-Нуво. Стилї українського мистецтва ХХ століття. К. 2021. 120 с.
14. Панченко В. Етика. Естетика: навч. посібник К.: Центр учбової літератури, 2021. 432 с.
15. Петрушенко В.Л., Савельєв В.П. Етика та естетика: навчальний посібник / За ред. В.Л.Петрушенко. Львів: Видавництво “Новий світ – 2000”, 2020. 304 с
16. Смерж Л.О. Естетика: Навч.посібник. К.: Кондор, 2005. 334 с.
17. Чистіліна Т.О. Етика та естетика К. : Центр учбової літератури, 2021. 304 с.
18. Українська естетика: традиції та сучасний стан: монографія / Лариса Левчук. К. : Маклаут, 2011. 339 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Адорно Т. Теорія естетики / Пер. з нім. П. Таращук. К.: Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2002. 518 с.
2. Головей В. Сакральне в мистецтві: проблеми образотворчої репрезентації: монографія. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 420 с.
3. Історія української естетики першої половини ХІХ століття / Т. В. Бовсунівська. К. : Вид. Дім Д.Бураго, 2001. 344 с.
4. Історія шести понять: Мистецтво. Прекрасне. Форма. Творчість. Відтворництво. Естетичні переживання / В. Татаркевич. К. : «Юніверс», 2001. 366 с.
5. Естетика: навчальний посібник для педагогів/ за ред. Т. І. Андрущенко. К.: МП Леся, 2014. 613 с.
6. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття: навчальний посібник. К.: Либідь, 1997. 210 с.
7. Промислова естетика: навч. посіб. / Н. М. Барановська; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Ін-т дистанц. навчання. Л., 2003. 98 с.
8. Панченко В.І. Мистецтво в системі культури. К., 2001.
9. Петрушенко О.П. Словник з естетики. Львів : Магнолія-2006, 2009. 353 с.
10. Федій О.А. Естетотерапія. К. : Центр учбової літератури, 2012. 304 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. https://filosof.com.ua/elektronna_biblioteka - Електронна бібліотека інституту філософії НАН України
2. <https://newacropolis.org.ua/projects/introductory-course> - Новий Акрополь
3. <http://estetica.etica.in.ua/category/estetika-mistetstvo/> - Естетика в сучасному світі
4. https://esu.com.ua/search_articles.php?id=18041 – Енциклопедія сучасної України
5. <https://chtyvo.org.ua> – Бібліотека Чтиво
6. <https://www.newlib.org.ua/> - Нова бібліотека Софії Мудрості